

Pedagogisch handelen

KINDERMISHANDELING & HUISELIJK GEWELD

Overzicht wijzigingen / evaluaties

Versienummer:	Datum:	Wat is er gewijzigd:
1.0	28-07-2021	Samenvoeging + bijstelling van oude documenten
2.0	22-11-2022	Aanvulling vertrouwensinspecteur
3.0	02-01-2023	Aanvulling werkwijze: toevoeging pedagogisch coach in stappenplan
3.1	09-01-2023	Toevoeging: gastouders
3.2	20-04-2023	Aanpassingen document: • Titel • Definitie huiselijk geweld • Toevoeging huiselijk geweld naast term kindermishandeling. • Toevoeging stap 1 bij werkwijze (signaalmap in afsluitbare kast)
4.0	17-01-2024	Tekstuele aanpassingen en toevoeging: • Signalen van kindermishandeling
4.1	19-02-2024	Geëvalueerd en geen aanpassingen
4.2	30-10-2024	Tekstuele aanpassingen
4.3	04-11-2024	Toevoeging: • Meld-, overleg-, en aangifteplicht
5.0	10-02-2025	Geëvalueerd en geen aanpassingen

Inleiding

Voor wie?

Voor alle medewerkers, gastouders en stagiaires van HOPPAS Kinderopvang.

Waarom?

Dit document geeft duidelijkheid over hoe te handelen bij (vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld. Tevens is duidelijk wie welke taak en rol heeft. [Wat is de inhoud?](#)

In dit protocol staat beschreven hoe te handelen met duidelijke stappenplannen. Dit protocol is een handleiding wanneer een medewerker, gastouder of stagiaire kindermishandeling of huiselijk geweld signaleert of vermoed.

Voorwoord

Kindermishandeling is geen eenduidig begrip. Wat iemand kindermishandeling noemt, heeft te maken met eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft. Het is van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Iedere ouder maakt immers wel eens fouten, is onredelijk of driftig of deelt een tik uit. Bij kindermishandeling is er echter sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of het ontbreken van zorg van de ouder(s) naar zijn/haar kinderen.

Definitie van huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

Definitie van kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op de jeugdzorg, 2005).

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.

Vormen van kindermishandeling

Lichamelijke mishandeling

Er is sprake van lichamelijke mishandeling wanneer de verzorger het kind verwondt.

Voorbeelden: de verzorger slaat en schopt het kind, de verzorger brandt het kind met een sigaret, de verzorger bijt of snijdt het kind en/of dwingt het kind om schadelijke stoffen in te nemen.

Lichamelijke verwaarlozing

De verzorger is niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg t.a.v. de lichamelijke behoeften van een kind op één of meerdere gebieden: voeding, kleding, onderdak, bezoek aan arts en/of tandarts, hygiëne.

Voorbeelden: de verzorger zorgt regelmatig niet voor eten voor de kinderen, het kind is vuil en heeft (langdurig en regelmatig) luizen, de verzorger zorgt niet voor een geschikte slaapplek voor het kind. Het kind komt altijd met vieze luiers en heeft ernstige luieruitslag, het kind heeft medicijnen nodig, maar de verzorger zorgt er niet voor dat het kind ze regelmatig krijgt, een kind wordt 's nachts vele uren alleen gelaten.

Emotionele mishandeling

Vrijwel alle vormen van kindermishandeling brengen negatieve emotionele/psychologische boodschappen over naar het kind.

Voorbeelden: de verzorger kleineert het kind vaak, er is sprake van partnergeweld, de verzorger geeft het kind de schuld van relatieproblemen, de verzorger staat geen vriendschap met leeftijdsgenootjes toe, het kind wordt achtergesteld bij andere kinderen uit het gezin, het kind wordt gepest en/of getreiterd, de verzorger houdt het kind vaak thuis om op jongere kinderen te passen, de verzorger is ervan op de hoogte dat het kind zich inlaat met illegale praktijken maar grijpt niet in, de verzorger verkoopt drugs in het bijzijn van het kind, het kind wordt ingeschakeld bij de verkoop van drugs.

Getuige zijn van huiselijk geweld: kinderen die opgroeien in een gewelddadig gezin voelen de spanning, horen de kreten, zien de verwondingen, willen tussenbeide springen en kunnen daardoor ernstige psychische schade oplopen. Deze kinderen leven in constante angst.

Emotionele verwaarlozing

Het ontzeggen van warmte, aandacht, respect en contact (nooit eens knuffelen).

Seksueel misbruik

De verzorger heeft seksueel contact met het kind of probeert dit te hebben of laat het kind kijken naar seksueel getinte handelingen dit ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de betrokken verzorger en/of uit geldelijk gewin.

Voorbeelden: de verzorger laat het kind pornografisch materiaal zien, de verzorger betreft het kind in wederzijdse masturbatie, de verzorger verkracht het kind.

Signalen van kindermishandeling

Onderstaande punten geven een overzicht van de signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. Deze signalen zijn een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te kunnen onderbouwen, niet om dit te bewijzen. Alle genoemde signalen kunnen ook een andere oorzaak hebben. Hoe meer signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Er zijn ook kinderen waaraan je niet of nauwelijks kunt opmerken dat ze worden mishandeld.

Lichamelijk welzijn

Het kind heeft blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-krab en bijt wonden, heeft regelmatig buikpijn, hoofdpijn of valt regelmatig flauw, is vaak ziek, ziektes herstellen slecht, heeft een achterblijvende motoriek, groeiachterstand, is niet zindelijk op de leeftijd dat het hoort, stinkt en heeft regelmatig smerige kleren aan, is hongerig, heeft een eetstoornis, is te dik, heeft een slecht onderhouden gebit, is oververmoeid.

Bij seksueel misbruik kan het kind verwondingen aan geslachtsorganen hebben, pijn hebben in de bovenbenen, pijn hebben bij lopen of zitten, problemen hebben bij het plassen, last hebben van urineweginfecties, jeuk hebben bij de vagina of anus, last hebben van vaginale infecties en afscheiding of seksueel overdraagbare aandoeningen hebben.

Gedrag van het kind

Het kind is passief, lusteloos, timide, weinig spontaan, heeft weinig interesse in spel, toont geen gevoelens of pijn, is in zichzelf gekeerd, leeft in een fantasiewereld, is nerveus, hyperactief, heeft een negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst, is agressief, heeft vernielzucht, is depressief.

Tegenover andere kinderen is het kind agressief, wantrouwend, speelt het kind weinig met andere kinderen, is het kind niet geliefd bij andere kinderen.

Tegenover ouders is het kind angstig, schrikachtig, waakzaam, volgzzaam, meegaand en gedraagt het zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders.

Tegenover andere volwassenen is het kind overdreven aanhankelijk, wantrouwend, vermijdt het kind oogcontact, is het kind meegaand, volgzzaam, angstig, schrikachtig, waakzaam, verstijft het bij lichamelijk contact, is het kind angstig om zich uit te kleden, is het kind agressief.

Andere opvallendheden zijn: het kind gedraagt zich niet naar zijn leeftijd, heeft slechte leerprestaties op school, blijft rondhangen na schooltijd, heeft een taal- en spraakstoornis en last van plotselinge gedragsveranderingen.

Bij seksueel misbruik kan het kind de benen tegen elkaar drukken bij het lopen, afkeer hebben van lichamelijk contact, een afwezige indruk maken bij lichamelijk onderzoek, extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik vertonen, seksuele toenadering zoeken tot volwassenen.

Gedrag van de ouder

De ouder is onverschillig over het welzijn van het kind, troost het kind niet, laat zich met regelmaat negatief uit over het kind, geeft aan het allemaal niet meer aan te kunnen, is verslaafd, is ernstig (psychisch) ziek, zegt regelmatig afspraken af, houdt het kind vaak thuis van school of de opvang, zet het kind onder druk om te presteren, heeft irreële verwachtingen van het kind, kleed het kind te warm of te koud aan.

Gezinssituatie

Er kan sprake zijn van een alleenstaande ouder, partnermishandeling, slechte algehele hygiëne, het gezin verhuist regelmatig, leeft in een sociaal isolement en gaat gebukt onder stressvolle omstandigheden als: slechte huisvesting, financiële problemen en/of relatieproblemen.

Werkwijze

Wanneer er sprake is van enig vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld worden de stappen van de meldcode doorlopen. De mentor van het kind doorloopt deze stappen samen met de locatiemanager. De pedagogisch coach kan benaderd worden voor advies. De pedagogisch coach wordt altijd wel geïnformeerd over het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Voor

gastouders geldt dat zij bij een vermoeden contact opnemen met de bemiddelingsmedewerker van het gastouderbureau.

De meldcode kent vijf stappen:

Stap:	Actie:	Door (kinderopvang):	Door (gastouder):
1	In kaart brengen van signalen. Dit wordt geregistreerd in een zogenaamde signaalmap, die op locatie in een afsluitbare kast wordt bewaard.	Mentor, pedagogisch coach en locatiemanager	Gastouder
2	Overleggen.	Mentor met collega's	Gastouder met bemiddelingsmedewerker
3	Gesprek met ouder(s) om zorgen te uiten.	Mentor en locatiemanager of pedagogisch coach of aandachtsfunctionaris	Gastouder en bemiddelingsmedewerker en/of aandachtsfunctionaris
4	Beslissen om te gaan melden, om hulp in te schakelen of om het gezin te volgen. Mogelijk kan er anoniem advies ingewonnen worden bij Veilig Thuis door aandachtsfunctionaris.	Mentor, pedagogisch coach en locatiemanager, in samenspraak met aandachtsfunctionaris	Gastouder en bemiddelingsmedewerker in samenspraak met aandachtsfunctionaris
5	Melding doen bij Veilig Thuis (0800-2000).	Directie, in afstemming met aandachtsfunctionaris en locatiemanager	Directie, in afstemming met aandachtsfunctionaris en gastouder

Op alle tablets staat de app 'meldcode kindermishandeling'. Alle stappen staan hierin nader beschreven. Het advies is aan alles gastouders om deze app te installeren op hun telefoon of tablet.

Melden bij Veilig Thuis

Wanneer na het doorlopen van het afwegingskader wordt besloten dat er melding gedaan moet worden bij Veilig Thuis, verzorgt de directie de melding in nauw contact met mentor / gastouder en locatiemanager / bemiddelingsmedewerker. Hierna worden onderstaande stappen doorlopen:

Melding

1. Melding vindt plaats door directie bij Veilig Thuis (middels digitaal loket VT);
2. Directie informeert vervolgens aandachtsfunctionaris en locatiemanager / gastouder dat de melding is gedaan;
3. Aandachtsfunctionaris verwerkt de melding in registratie overzicht; 4. Locatiemanager informeert de mentor van het kind;
5. Mentor van het kind legt dit vast in het kinddossier.

Opvolging melding

1. Veilig Thuis koppelt terug aan directie wat er wordt / is gedaan met de melding;
2. Directie informeert aandachtsfunctionaris en locatiemanager / gastouder over status melding;
3. Aandachtsfunctionaris verwerkt terugkoppeling in registratie overzicht;
4. Locatiemanager informeert de mentor van het kind;
5. Mentor / gastouder van het kind legt dit vast in het kinddossier;
6. Mentor / gastouder blijft gemaakte afspraken monitoren en bespreekt zorgen met ouders en/of zorginstanties wanneer hier weer aanleiding toe is.

Wanneer er gesprekken gaan plaatsvinden omtrent de melding met alle betrokkenen zullen vanuit HOPPAS Kinderopvang met name de mentor en aandachtsfunctionaris hieraan deelnemen.

Verder vindt er een evaluatiemoment plaats op het moment dat de melding door Veilig Thuis afgesloten wordt. Hierbij zijn de mentor, locatiemanager, aandachtsfunctionaris en directie aanwezig. Bij gastouders zijn de volgende personen aanwezig bij de evaluatie: gastouder, bemiddelingsmedewerker, aandachtsfunctionaris en directie.

Meld-, overleg, en aangifteplicht

Sinds 1 juli 2013 geldt er ook een meld-, overleg-, en aangifteplicht specifiek voor de kinderopvang indien een medewerker wordt verdacht van een geweld- of zedendelict. Deze meld-, overleg en aangifteplicht houdt in dat houders van kinderopvangorganisaties verplicht zijn om te overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs bij aanwijzingen van een geweld- of zedendelict door een medewerker. Indien na dit overleg het vermoeden blijft bestaan heeft de houder ook een aangifteplicht. Ook medewerkers hebben een aangifteplicht indien het vermoeden de houder zelf betreft. Zij hebben ook de mogelijkheid om contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

Melden bij vertrouwensinspecteur kinderopvang

De vertrouwensinspecteur luistert, informeert en adviseert. Deze staat los van Veilig Thuis. Iedereen mag contact opnemen met deze vertrouwensinspecteur. Deze zal samen met de beller tot de juiste vervolgstappen komen. Zo nodig adviseert de vertrouwensinspecteur, bijvoorbeeld over het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte. Als uit een gesprek van een bestuur of een houder met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit, wijst de vertrouwensinspecteur hen op de aangifteplicht.

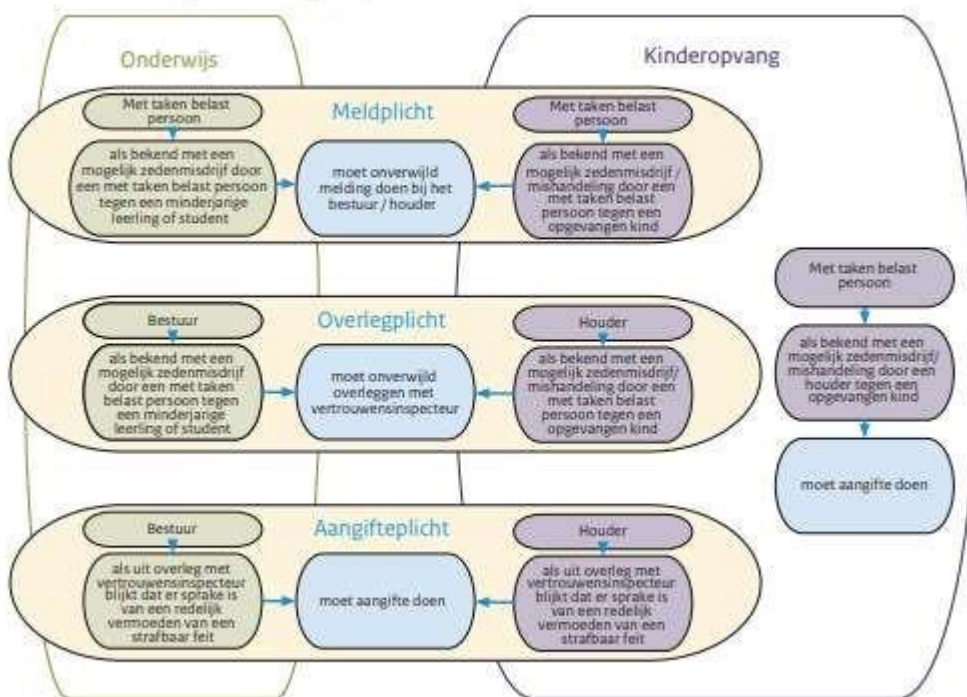
Houders, medewerkers, gastouders en ouders kunnen de vertrouwensinspecteur bellen wanneer in of rond een kinderopvanglocatie signalen zijn over:

- mogelijke seksuele intimidatie en seksueel misbruik
- psychisch en fysiek geweld

Heeft een houder een vermoeden van een mogelijk zedenmisdrijf of een mogelijke mishandeling van een opgevangen kind door een met taken belast persoon, dan is hij verplicht onverwijld te overleggen met de vertrouwensinspecteur. Betreft het vermoeden de houder zelf, dan is een met taken belast persoon verplicht direct aangifte te doen.

Hieronder een overzicht van wanneer er een meld-, overleg- en aangifteplicht is:

Meld-, overleg- en aangifteplicht

Actuele informatie is vinden op de volgende site:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/vertrouwensinspecteurs>

De vertrouwensinspecteurs zijn alle werkdagen bereikbaar op telefoonnummer 0900-1113111.